

Szakmai ajánlás

A Biztos Kezdet Gyerekház működésének módszertani ismérvei

Belügyminisztérium

Engedélyezési száma: 44425/2013/SZOCSZOLG

Budapest, 2020. július 13.

I. Fogalmi megközelítés

A Biztos Kezdet program hitvallása az, hogy a társadalmi kirekesztődés megelőzésének kulcsa a kora gyermekkori (0-5 éves korban történő) integrált, komplex fejlesztés a család és a tágabb környezet aktív részvételével.

Tapasztalati és mérési adatok mutatják, hogy a nagyfokú szegénység, a pszicho-szociális depriváció olyan mértékű, komplex elmaradást okoz az egyének, a családok életében, amely generációkon keresztül húzódó visszafordíthatatlan folyamattá dagadhat. A megerősödő hátrányos helyzet jellemzővé válik, és az egyénekre, a családokra, a lakóhelyi kis és nagyobb közösségekre egyaránt hatással van.

A Gyerekházak általában hátrányos helyzetű térségben, településen, vagy nagyobb település szegregátumában vannak. Ezeket a területeket olyan mutatók jellemzik, mint például a magas szegénységi arány, rossz egészségi mutatók, alacsony iskolázottság, magas munkanélküliség. Ezzel szemben áll a mindezeket kezelni hivatott humán szolgáltatások mennyiségi és/vagy minőségi hiánya.

A gyermekek egy jelentős részének testi-lelki jól-léte, már születésétől, illetve még előtte, eleve sérül. Még az egészségesen született gyerek is nehezen, vagy egyáltalán nem kompenzálható hátrányokat szenved a megfelelően gondoskodó fizikai és lelki környezet nélkül. Számos kutatás, tudományos kísérlet bizonyítja, hogy a méhen belüli és a koragyerekkori élet a személyiség egészének fejlődését meghatározza például:

- az idegrendszeri fejlődés alapjait, sőt a későbbi fejleszthetőségét,
- a szülő-gyermek kapcsolati mintát, amely egy életen keresztül alapja lesz minden szociális viszonyrendszerünknek,
- a korai gyerekkor tapasztalatait, a családi hatásokat, az értékrendünk alapjait, amelyek a későbbi iskolai, serdülőkori, sőt felnőttkori beilleszkedési, magatartási problémák gyökerei is egyben.

A Biztos Kezdet Gyerekház a Biztos Kezdet program megvalósulásának egyik lehetséges formája. A program eredetileg többféle Biztos Kezdet szakmai irányban (alprogramban) gondolkodott, ebből egyelőre a Gyerekházon kívül egy Biztos Kezdet Óvodai Program valósult meg az óvodapedagógusok Biztos Kezdet szemléletet terjesztő képzéseivel (TÁMOP-3.1.1-08/1-2008-0002.)

II. A Biztos Kezdet Gyerekház

A koragyerekkori esélyteremtésben kulcsfontosságú Biztos Kezdet Gyerekházak hosszú fejlesztési folyamat részeként jöttek létre, jellemzően az Európai Unió (TÁMOP) és a Norvég Alap által társfinanszírozott projektek keretében. 2012-től az uniós projektet lezárt Gyerekházak hazai költségvetési támogatást kapnak működésükhöz.

A Biztos Kezdet Gyerekház olyan kisgyermekes családokat érintő szolgáltatás, amely hozzájárul az egyéni és társadalmi hátrányokból fakadó kockázatok csökkentéséhez, elkerüléséhez, és a szegénység újratermelődésének megakadályozásához.

A Gyerekház a leghátrányosabb helyzetű kistérségekben, településeken, valamint települési szegregátumokban a 0-5 éves gyereket nevelő családok felkutatására és a szolgáltatásokba történő bevonására törekszik a település legrosszabb helyzetben lévő családjainak elérése és a szolgáltatás igénybe vételéhez szükséges motiváció kialakítása révén. A kötelező óvodáztatás kezdetének leszállításával a Biztos Kezdet Gyerekház elsősorban a 3 év alatt gyerekekre koncentrálna, hiszen egyik célja az óvodára való felkészülés támogatása.

A Biztos Kezdet Gyerekház jogi szabályozása

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló *1997. évi XXXI. törvény* (a továbbiakban: *Gyvt.*) 2013. január 1-én hatályba lépett módosításával a Biztos Kezdet Gyerekház bekerült a törvénybe. A Biztos Kezdet Gyerekház a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások körébe, ezen belül a gyermekek esélynövelő szolgáltatásai közé tartozik. (Gyvt.15.§ (2) bek.d. pont) A Biztos Kezdet Gyerekház célját, együttműködési kötelezettségeit, valamint a „Biztos Kezdet Gyerekház Dokumentációs Rendszer”-re vonatkozó szabályokat a Gyvt. 38/A.§-a szabályozza.

A Biztos Kezdet Gyerekházra vonatkozó részletes szabályokat a gyermekek esélynövelő szolgáltatásainak szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló *40/2018. (XII. 4.) EMMI rendelet* (a továbbiakban: *rendelet*) tartalmazza.

A Biztos Kezdet Gyerekházban közalkalmazottként foglalkoztatottakra a közalkalmazottak jogállásáról szóló *1992. évi XXXIII. törvény (Kjt.)*, valamint a törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról szóló *257/2000. (XII. 26.) Korm. rendelet* rendelkezései az irányadóak.

A Biztos Kezdet Gyerekházak alapelvei¹

Életkori célzás:

A program célcsoportját a 0-3 éves gyerekek és családjuk alkotja.

Területi célzás:

Az ország területi egyenlőtlenségeit figyelembe véve a program elsődleges célcsoportját a hátrányos helyzetű járásokban, valamint a települési szegregátumokban élő családok jelentik. Ezeken a területeken jellemző leginkább a szociális problémák halmozódása és az erőforrások szűkössége, másrészt itt hiányoznak, illetve hiányosak leginkább a kisgyerekeket célzó szolgáltatások.

Hozzáférés:

A szolgáltatások a kisgyermeket nevelő családok számára jól megközelíthetőek (babakocsi/bicikli távolság vagy más módon megoldott megközelítés, kivéve az olyan településen lévő Gyerekházat, ahol a gyerekek alacsony száma miatt beszállítás is történik a környékről.)

A Gyerekház nyitva tartása folyamatos és rendszeres a munkanapokon, a szolgáltatás ingyenes. A program a település összes kisgyerekes családja számára nyitott. A szolgáltatás a képességek kibontakozását segítő személyi és tárgyi környezetet biztosít állandó szakember vezetésével, rugalmasan alkalmazkodik a helyi igényekhez és biztosítja a választás lehetőségét.

Szülőkkel való együttműködés:

A program meghatározó eleme a szülők aktív részvétele, a velük való tartalmas együttműködés, a szülői kompetenciák megerősítése, a családok egészségügyi, szociális, gyermekjóléti, oktatási, munkaügyi szolgáltatásokhoz való hozzájutásának segítése. Az együttműködés célja továbbá a tanulási motiváció felkeltése, a képzettség hiánya miatt a munkaerő-piacról kiszoruló fiatal szülők foglalkoztathatóságának javítása.

Szakmaközi együttműködés:

Az alapellátásokhoz és a speciális szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása egyaránt fontos a hátrányos helyzet újratermelődésének megtörése érdekében. A korai felismerés és az esetleges

¹ A 1092/2007. (XI. 29.) Korm. határozat alapján továbbfejlesztve.

fejlesztési elmaradások kezelése érdekében is elengedhetetlen a különböző szakmák közötti együttműködés.

A program célzottsága:

Amellett, hogy a program mindenki számára hozzáférhető, törekedni kell arra, hogy a program fókuszában a hátrányos helyzetben élő kisgyermek álljanak.

Kizárólag az alapelvek együttes érvényesülése esetén beszélhetünk Biztos Kezdet Programról.²

Szakirodalmi ajánlás

A Biztos Kezdet Gyerekházak munkája, komplex, sokirányú, ezért a kapcsolódó szakirodalom is több szakterületet ölel fel: gyermekfejlődés, gyermekszegénység, gyermeki jogok, oktatás, roma ügy stb. E területeken az alapvető szakirodalom ismerete és az aktualitások nyomon követése segíti és tudatosítja a Gyerekházakban folyó napi munkát. A legtöbb kapcsolódó irodalom a Biztos Kezdet honlapon található: <http://www.biztoskezdet.eu/site/doc/section/9/id/25>

Létrehozás

Biztos Kezdet szolgáltatást olyan településeken, településrészekben indokolt létrehozni, ahol kedvezőtlen társadalmi folyamatok tapasztalhatók:

- magas a munkanélküliek aránya
- a szociális, egészségügyi és egyéb közszolgáltatások nehezen elérhetők, alacsony színvonalúak, vagy hiányoznak
- jelen van és erősödik a társadalmi szegregáció: az itt lakók társadalmilag egyre távolabb kerülnek más társadalmi csoportoktól, ritkák a társadalmi érintkezéseik, hiányoznak a követendő minták, korlátozott a társadalmi mobilitás
- jelen van és erősödik a területi szegregáció: az itt lakók elkülönült lakókörnyezetben, telepen élnek

² *Biztos Kezdet Gyerekházak hálózatának Szolgáltatási és Szervezeti modellje (2009)*

- jelen van és erősödik a nevelési-oktatási szegregáció: az itt lakó gyerekek elkülönült intézményekbe illetve osztályokba járnak
- nagyszámú roma népesség koncentráldódik
- magas a rászoruló (rgyk-s), hátrányos helyzetű gyerekek száma, ill. a Biztos Kezdet szolgáltatás létrehozását a település vezetése is támogatja.

A Biztos Kezdet Gyerekházak hálózatának jövőképe

Egészséges, harmonikus, önmagát és másokat értő, elfogadó, támogató családi-, lakóhelyi- és szakmai közösségek, valamint társadalom.

A Biztos Kezdet program stratégiai céljai

A program hosszú távú célkitűzése olyan gyerek- és családbarát szolgáltatási környezet kialakítása országos szinten, amely a szülők partneri bevonása és aktív részvétele mellett koragyermekkorban egyenlő esélyt biztosít a veleszületett képességek kibontakozásához, a minél korábbi - lehetőleg 3 éves kortól - óvodai részvételhez és a sikeres iskolakezdéshez.

1. Az óvodába lépő gyermekek legyenek egészségesek, érik el veleszületett képességeik optimumát (a minden fejlődési területet érintő - mozgás, értelem, érzelem, nyelv és kommunikáció, észlelés - szakmailag megalapozott emberi és tárgyi környezet biztosításával).
2. A szülők együttműködésének megnyerése, támogatása saját erőforrásaik mobilizálásában és a hiányzó kompetenciák megszerzése ahhoz, hogy gyermekük személyiségfejlődése egészséges és harmonikus legyen, ill. hogy elérjék képességeik kibontakozásának optimumát.
3. Valósuljon meg a helyi közösségekben a program befogadása és a program helyi közösségekbe való involválódása³ azzal a céllal, hogy a helyi közösségek infrastrukturális és szakmai támogatást nyújtsanak a program dolgozói számára.
4. Kiemelten fontos cél a helyi szinten a 0-3 éves gyermekekkel foglalkozó intézmények és/vagy szakemberek közötti együttműködés megvalósítása, a felelősségi területek elhatárolása, és a szolgáltatások elérhetővé tétele, a korai felismerés és megelőzés érdekében.

³ involválódás: érzelmi azonosulás, magába foglalás, beágyazódás

III. A Biztos Kezdet Gyerekház program alapszolgáltatásai

A rendelet 4. § (1) A Biztos Kezdet Gyerekháznak szolgáltatásként biztosítania kell

a) a szociokulturális hátrányokkal küzdő családok felkeresését és a Biztos Kezdet Gyerekház által nyújtott szolgáltatások igénybevételének ösztönzését,

b) a gyermekek számára rendszeres szakmai szolgáltatásként állapotfelmérést, valamint számukra legalább képességkibontakoztató foglalkozást, fejlesztést és kísétképzést,

c) a szülőknek a gyermekkel együtt történő részvételét a foglalkozásokon, a szülők számára személyiség- és kompetenciafejlesztést, a gyermekneveléshez, a személyes higiéné biztosításához és a háztartásvezetéshez szükséges ismeretek átadását célzó, valamint egyéb preventív célú programokat,

d) évente legalább huszonnégy közösségi rendezvény megszervezését a hároméves kor alatti gyermeket is nevelő családok, illetve a helyi közösség számára, amelyből legalább tizenkét rendezvény szakmai tartalmának a Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatásait igénybe vevő családok szükségleteihez kell igazodnia.

(2) A Biztos Kezdet Gyerekház az (1) bekezdésben foglaltakon túl a Gyvt. 38/A. § (1) bekezdésében meghatározott célokat szolgáló, a helyi szükségleteknek megfelelő és kellően indokolt szolgáltatásokat is nyújthat, így különösen

a) a szülők részére védőnői, orvosi, dietetikusi, illetve egyéb egészségügyi tanácsadást biztosíthat,

b) szakember bevonásával szülői csoportos beszélgetéseket szervezhet,

c) fogyatékossgal élő vagy eltérő fejlődésű gyermekek szülei számára konzultációs lehetőséget biztosíthat a fogyatékossgal élő vagy eltérő fejlődésű gyermekek számára ellátást, szolgáltatást nyújtó szolgáltatók, intézmények képviselőivel,

d) különböző módszerek alkalmazásával segítheti a szülőket, hogy visszajelzést kapjanak a gyermekkel való kommunikációjukról, nevelési módszereikről,

e) a környező aprófalvakban, tanyás területen élő gyermekek és szülei számára heti rendszerességgel játékos foglalkozásokat szervezhet,

f) biztosíthatja a környező aprófalvakban, tanyás területen élő, nem megfelelően fejlődő gyermekek számára a megfelelő szakemberhez való hozzáférést,

g) javasolhatja a védőnői ellátás, más egészségügyi szolgáltatás, illetve szociális és gyermekjóléti szolgáltatás igénybevételét,

h) közreműködhet a családtervezési ismeretek átadásában, a veszélyeztetett várandósság megelőzésében, és

i) segítheti a várandós anyákat a gyermek fogadására való felkészülésben.

A rendelet 5. § (1) A Biztos Kezdet Gyerekház a család- és gyermekjóléti szolgálattal, valamint a család- és gyermekjóléti központtal együttműködve segíti elő a gyermek és a család sikeres társadalmi integrációját. A Biztos Kezdet Gyerekház legalább havonta egy alkalommal csoportmegbeszélést szervez, amelyre meghívja a család- és gyermekjóléti szolgálat, az óvoda, egyéb gyermekintézmény, valamint szükség esetén a gyermekvédelmi jelzőrendszer más tagját.

(2) A Biztos Kezdet Gyerekház a család- és gyermekjóléti szolgálattal, illetve a család- és gyermekjóléti központtal való együttműködése keretében

a) ellátja a gyermekvédelmi jelzőrendszeri tagságból eredő feladatait,

b) a család- és gyermekjóléti szolgáltató meghívására részt vesz a Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatásait rendszeresen igénybe vevők ügyében tartott esetmegbeszélésen, esetkonferencián,

c) adott gyermek ügyében egyeztetést folytat a Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatásai igénybevételének lehetőségéről, és

d) évente legalább egyszer tájékoztatást nyújt a család- és gyermekjóléti szolgáltatónak a Biztos Kezdet Gyerekház működésének tapasztalatairól, szolgáltatásaiban és az igénybevétel módjában bekövetkező változásokról.

1. A gyermekek fejlődését közvetlenül támogató szolgáltatások

- Gyerekekkel való rendszeres foglalkozás a szülő bevonásával.
- A gyermekek fejlődésének nyomon követése és fejlődésük (állapotuk) felmérése.
- A gyermekek fejlődési elmaradásának, zavarainak szűrése.
- Azonosított fejlődési zavar, elmaradás, vagy annak gyanúja esetén a gyermeknek és szüleinek fejlesztő szakemberhez történő eljuttatása vagy a hozzáférés Gyerekházban történő biztosítása, valamint a kezelés nyomon követése.
- Rendszeres team-megbeszélések a helyi szakemberek között.

2. A szülőkre irányuló szolgáltatások

- A korszerű gyermeknevelési alapelvek közvetítése a gyerekekkel való foglalkozások során.
- Ismeretterjesztő anyagok készítése és terjesztése.

- Szülésre, gyerek fogadására való felkészülés, családtervezési ismeretek.
- Gyermeknevelési kérdésekkel kapcsolatos csoportos szülői beszélgetések.
- Egyéni konzultációk a szülőkkel.
- A gyermek otthonának felkeresése.
- A hátrányos helyzetű (köztük roma) családok fokozott bevonása.
- A szülők megerősítése szülői-, általános állampolgári -, és munkavállalói szerepeikben.

3. A helyi közösségre irányuló szolgáltatások

- A helyi döntéshozók és fenntartó informálása a Gyerekház működéséről.
- A közösség életében való részvétel, közösségi rendezvények szervezése.
- Kapcsolódás az adott településen illetve kistérségben elérhető fejlesztési forrásokhoz.

4. A társszakmák közötti együttműködést segítő szolgáltatások

- A partnerekkel szakmai kapcsolattartás biztosítása, rendszerszerű, folyamatos együttműködésük megszervezése.
- Esetmegbeszélések kezdeményezése és lebonyolítása.

A Biztos Kezdet Gyerekházak egyéb feladatai, tevékenységei⁴

1. A családok elérése

A célcsoport tudatos elérése és a program szemléletének terjesztése.

- Rendszeres tájékozódás az elérendő családokról.
- A családok tájékoztatása a programról, ösztönzésük a felkínált szolgáltatásokban való részvételre.
- A családok diszkriminációmentes, a helyi lakosság összetételét tükröző megjelenése a Gyerekházban
- A program alapelveinek terjesztése a helyi közösségben

2. Folyamatos tanulás

A szolgáltatások minőségének fejlesztése, folyamatos tanulás és fejlődés

⁴ *Biztos Kezdet Gyerekházak hálózatának Szolgáltatási és Szervezeti modellje (2009)*

- Igényfelmérés és megvalósítási terv (éves és heti) készítése.
- Dokumentációs rendszer vezetése.
- Rendszeres önértékelés és a szolgáltatások továbbfejlesztése.

IV. Módszertani ajánlások az alaptevékenységekhez

Általános szakmai elvárások:

A Biztos Kezdet Gyerekházak tevékenységrendszere és az ott megjelenő feladatok összetétele olyan sokrétű, hogy ezek megoldása nagyon sokféle szaktudást, nyitott, partnerségre épülő attitűdöt igényel. A Gyerekházak vezetőire és munkatársaira irányuló speciális képzést az uniós projekt idején már elvégezték a szakemberek, de a fluktuáció miatt sok helyen vannak olyanok is, akik nem rendelkeznek ilyen tanúsítvánnyal. Nekik majd EFOP 1.4.1-16 kiemelt projekt által szervezett, akkreditált Biztos Kezdet kötelező képzést kell elvégezniük. Ezt jelenleg jogszabály teszi kötelezővé. (40/2018. (XII. 4.) EMMI rendelet) A helyi szakembereknek emellett igényelniük kell a folyamatos önképzést és a kapcsolatrendszerükben jelen lévő külső szaktudások integrálását.

A gyermekek fejlődését közvetlenül támogató szolgáltatások

A testileg egészségesen született gyermekek fejlődését alapvetően két tényező befolyásolhatja negatívan:

- a nem megfelelő érzelmi, nevelési légkör (például elhanyagolás, türelmetlenség, gondozási ismeretek hiánya), valamint
- a család anyagi, szocio-kulturális körülményei által kiváltott, tárgyi, objektív ingerszegény környezet (pl. nem megfelelő mozgástér, játékok hiánya, stb.)

Mindkét tényező időben és hatékony módon történő felismerését negatívan befolyásolhatja, ha az adott helyszínen a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjai kevésbé, vagy egyáltalán nincsenek jelen valamilyen oknál fogva, de a család és a szolgáltató részéről is lehetnek felismerést gátló akadályok.

A Biztos Kezdet Gyerekházakban rendszeresen, a család és a szolgáltatást nyújtó számára is tervezhető módon kell lehetőséget teremteni a hiányzó szolgáltatások (szolgáltatás elemek) gyakorlati megvalósítására (például: védőnői munka, babamasszázs, mozgásos, nyelvi, zenés játékok.)

A szülőkre irányuló szolgáltatások

Szülőknek szervezett programok a Gyerekházban: A házon belül vagy kívül szervezett program, melynek célja a szülők/leendő szülők, várandósok szülői, állampolgári, munkavállalói kompetenciáinak direkt/indirekt fejlesztése, támogatása. Ezeket a programokat a Gyerekház tervezi, szervezi, meghívottja lehet a gyerekházasszülőkön, leendő szülőkön, várandósokon kívül bárki a településről, esetleg a környező településekről. Felelős: a Gyerekház vezetője. Az ún. *“szülős programokon”* gyakran vesznek részt külső szakemberek: védőnő, (gyerek-, házi-, szülész/nőgyógyász) orvos, diatetikus, mentőstiszt, családsegítő, stb., akik szaktudásukkal különböző munkaformák (szülőcsoport, beszélgetőkör, előadás, konzultáció, tanácsadás, stb.) keretein belül igyekeznek támogatást nyújtani.

A szülőkre irányuló szolgáltatások során olyan partneri kapcsolat kialakítása a cél, amely lehetőséget ad

- a szülők nevelési kompetenciáinak bővítésére, formálására, valamint
- a felnőttek egyéni jólétének, jövőképeinek pozitívabb irányú befolyásolására (például: kreatív szabadidős elfoglaltságok lehetőségének megteremtése, munkaképessé válásban való segítség, egészségneveléssel összefüggő tevékenységek, háztartási, gazdálkodási ismeretek.)

A hátrányos helyzetű családok megszólítása és a közös munkába való bevonása érdekében a Gyerekház dolgozóinak rendszeresen kell családlátogatásokat szervezniük, először lehetőleg még a kisbaba születése előtt. A kölcsönös, személyes kapcsolat kialakítása a cél, például a vendégvárás-vendégfogadás dinamikájának kialakításával. Fontos, hogy a Gyerekház dolgozó, vagy segítői között legyen olyan személy, aki a célcsoport tagja, aki közvetítője lehet a személyes kapcsolatok alakításának.

Konzultáció a szülővel: személyes jellegű megbeszélés/beszélgetés a szülővel/szülőkkel. Két céllal szerveződhet: 1. minden alkalommal, amikor a gyermek fejlődési jellemzőit/állapotát rögzítik gyerekházasszülők a dokumentációs rendszerben (a gyermek fejlődésével kapcsolatos megfigyelések, szükséges beavatkozások, folyamatok megbeszélése), 2. a szülők kérésére vagy a gyerekházasszülők kezdeményezésére - eseti jelleggel, szükség szerint (a gyereket, a szülőt, a családot érintő történés, siker/kérdés/probléma megbeszélése).

A helyi közösségre irányuló szolgáltatások és a közösségi rendezvényekkel kapcsolatos elvárások (két közösségre irányuló tevékenységsoport!)

Közösségi program a Gyerekházban: A Gyerekházon belül vagy kívül szervezett program, melynek célja az összetartozás érzésének, a "mi-érzésnek" az erősítése.

A Gyerekházon belüli közösségi programok segítik a gyerekházasi szülői közösség kialakulását, formálódását, a ház közösségi térként való működése támogatja a helyi közösségi folyamatokat, az integrációt, a szülők, családok kultúrájának egymás jobb megismerését, elfogadását. Ezeket a programokat a Gyerekház tervezi, szervezi, meghívottja lehet a gyerekházasi családokon kívül bárki a településről, esetleg a környező településekről. Felelős: a Gyerekház vezetője.

A Gyerekházon kívül szervezett közösségi programok segítik, hogy a ház beágyazódjon, szerves részévé váljon a település életének, lehetőséget nyújt a disszeminációs tevékenységre. Ezt is szervezheti a Gyerekház, de jellemzően ezeket helyi partnerszervezetek tervezik, vezetik, ilyenkor a ház aktív résztvevője a programnak. A ház programjának, részvételének minőségéért felelős: a Gyerekház vezetője.

A Gyerekház dolgozói módszeresen ismerjék meg a helyi informális, formális társadalmi folyamatokat és maximálisan támaszkodjanak rá (például: helyi szokások, helyi és országos vagy nemzeti ünnepek.) Természetesen ez nem csak adaptivitást, hanem közösségformálást is jelent.

A Gyerekházak kapcsolódjanak a települési rendezvényekhez, programokhoz, a helyi intézményekhez, civil szervezetekhez, nemzetiségi önkormányzatokhoz és szaktudásukkal, ügyességükkel gazdagítsák a helyi közösség életét. Úgy is felkelthető az érdeklődés, ha „megmutatják magukat”: mit és hogyan csinálnak és gondolnak.

A bevonandó családok számára nélkülözhetetlen, hogy a folyamatos odafigyelésünkről, törődésünkről biztosítsuk őket, tapasztalati szinten is. Ebből a folyamatból alakul ki az egyre aktívabb önálló kezdeményezés, és tevékenység megvalósítás.

A különböző generációk párhuzamos megszólítása szintén pozitív hatású, az egyéni és közösségi szinteken egyaránt. Azaz a Gyerekház tevékenységébe érdemes bevonni azokat a generációkat is, amelyek közvetlenül nem érintettek a ház alaptevékenységében (például: sokféle élettapasztalattal rendelkező idősök, a gyereknevelésben, családalapításban még nem érintett ifjúsági korosztály, a Gyerekházba járó gyerekek nagyobb testvérei.)

A helyben élő, különböző méretű és összetételű közösségek közötti kohéziót növeli, ha például

egy gyermek, vagy a szülő születésnapjának megünneplésének teret, lehetőséget adnak a Gyerekházban.

A Gyerekházak, működésük során elsősorban a hátrányos helyzetű gyermekek, családok bevonására koncentrálnak. Azonban a „jó működés” szimbóluma, ha a Gyerekházakba járó családok szocio-kulturális rétegződése, hasonló, mint az adott települési környezet társadalmi rétegződése.

A társszakmák közötti együttműködés segítése

A Gyerekház céljai megvalósulásának elengedhetetlen előfeltétele a program szolgáltatásainak a meglévő intézményrendszerekkel és más szolgáltatókkal történő összehangolása. A Gyerekházak munkájának megtervezése során, ezért érdemes nagy figyelmet fordítani a szakmailag összehangolt munka megteremtésére.

A családok, helyi közösségek komplex támogatása csak együttműködő formában hatékony. A társszakmáknak fel kell ismerniük, hogy egymást erősíthetik az együttműködéssel, erőiket megsokszorozhatja a partnerség.

Lehetséges partnerek:

- Családsegítő szolgálat munkatársa
- Fejlesztő- és gyógypedagógus
- Gyermekjóléti szolgálat munkatársa
- Gyermek- és/vagy házi orvos
- Gyermekfogász
- Korai fejlesztő
- Nevelési tanácsadó munkatársa
- Óvodapedagógus
- Pedagógiai szakszolgálat munkatársa
- Pszichológus, pszichiáter
- Védőnő
- Helyi formális és informális civil szervezetek
- Roma Nemzetiségi Önkormányzat

Étkeztetés

A gyermekek kísértetetésének biztosítása is feladata a Gyerekháznak: Az étkeztetés alapvetően a délelőtti tízóraitra vonatkozik. A közös étkezések szervezésének célja

- az étkezésre vonatkozó helyes szokások alakítása, kézmosás, asztalnál étkezés, stb.
- a táplálék minőségének megválasztásában való befolyásolás, pl. zöldségek, gyümölcsök rendszeresítése,
- egészséges táplálkozásra való nevelés,
- konyhai műveletek bevezetése, tanítása, pl. közös főzés, otthoni tartósítás, befőzés, stb.
- Fontos, hogy ne csak készételek szerepeljenek az „étlapon”.

A közös étkezések generálhatják a Gyerekház konyhakertjében való gazdálkodást, ahol sok egészséges alapanyag megtermelhető. A Gyerekházban nyújtott étkezés keretében a nem közétkeztetésről van szó. A tízórai (uzsonna) lehet szendvics, gyümölcs, tejtermék.

Team-munka a Gyerekházban: Adott célra/feladatra, adott időtartammal szervezett, rugalmas, kooperációra épülő *munkaforma*, melyet a Gyerekház vezetője tervez, szervez, irányít. Eredménye: közös megállapodás feladatokról, felelősökről, határidőkről. Produktuma minden esetben: feljegyzés/emlékeztető, jelenléti ív. A nyugodt, hatékony szakmai megbeszélés feltételeit meg kell teremteni (nem folyosón, nem gyerekek között, stb.). Felelőse: a Gyerekház vezetője, egyes feladatok/témakörök szükség szerint delegálhatóak a munkatárs(ak) vagy egyéb résztvevők számára. Időtartama változó, a feldolgozandó feladatok/témák szerint.

Havi team/kibővített team: havonta egyszer a nyitvatartási időn kívül, kötelezően szervezett megbeszélés. Helyszíne lehet a Gyerekház vagy egyéb szakmai partnerszervezet székhelye. Mindig témája az előző hónap tevékenységeinek szakmai értékelése és a következő hónap megtervezése, eseti témák lehetnek pl.: a családokkal kapcsolatos rendszerszintű beavatkozások megbeszélése, a ház működésével kapcsolatos stratégiai szintű együttműködések, vagy egy-egy esemény megszervezéséhez kapcsolódó tervezés.

Résztvevők: a Gyerekház összes munkatársa, meghívott lehet: szülő(k) mentor, szakmai partnerek, szakemberek, fenntartó.

Amennyiben a havi/kibővített team külső helyszínen szerveződik (pl.: jelzőrendszeri megbeszélés, esetmegbeszélés, együttműködés féléves megtervezése az óvodával, stb.), akkor is érvényesnek kell lennie annak, hogy nyitvatartási időn kívül és minden munkatárs

részvételével zajlik. Ezekben az esetekben a Gyerekházban kell az előző hónap tevékenységeinek szakmai értékelését és a következő hónap megtervezését lebonyolítani.

Heti team: hetente egyszer a nyitvatartási időn kívül, lehetőség szerint állandó napon, kötelezően szervezett megbeszélés a Gyerekházban. Mindig témája az előző hét tevékenységeinek szakmai értékelése és a következő hét megtervezése, operatív tevékenységek megbeszélése. Tervezi és vezeti a Gyerekház vezetője.

Résztevők: a ház összes munkatársa, meghívott lehet: szülő(k) – cél, témától függően bekapcsolásuk a ház szakmai tevékenységébe - mentor, szakember(ek).

Rendkívüli team: Lehetőség szerint a nyitvatartási időn kívül szervezett eseti megbeszélés, melynek célja egy-egy rendkívüli esemény, sürgős megoldást igénylő probléma elemzése, javaslatok gyűjtése, intézkedések/feladatok megtervezése. Résztevők: a Gyerekház összes munkatársa, meghívott lehet: szülő(k) mentor, szakmai partnerek, speciális szakemberek, fenntartó.

Összevont team: A komplex program során bevezetett/kipróbált, negyedévente, a nyitvatartási időn kívül szervezett munkaforma, melynek célja: közös feladatok, problémák megbeszélése, információk megosztása, tudásbővítés, jó gyakorlatok átadása.

Résztevői: a térségben található Gyerekházak vezetői, munkatársai, vezetője a helyszínt biztosító Gyerekház vezetője. Meghívottak lehetnek: mentor, fenntartó. Helyszíne: rotáló rendszerben a résztvevő Gyerekházak települései. A hálózatosodás egyik hatékony, bevált, ajánlott formája.

Biztos Kezdet Dokumentációs rendszer: A Biztos Kezdet Gyerekházak szakmai módszertani munkáját az EFOP 1.4.1 kiemelt projekt által biztosított dokumentációs rendszer is támogatja, amelyet minden Gyerekháznak kötelezően - lehetőleg naprakészen - vezetnie kell. A dokumentációs rendszer biztosítja a Gyerekházak működésének átláthatóságát, a szakmai munka minőségi mutatóit is. Tartalmazza a gyermekek fejlődési mutatóit az elvégzett felmérések, vizsgálatok, szűrések eredményeit, a különböző szolgáltatások – gyerekekre, szülőkre, helyi közösségekre és szakmai partnerekre irányuló tervezését és megvalósulásának részleteit. Jól követhető a Gyerekházakban működő szakmai munka minősége a team ülések és partnerség dokumentálása által, illetve az esetleges fejlődési elmaradásokra adott reakciók, válaszok által is.

V. Egyéb ismérvek, elvárások a szolgáltatással kapcsolatban

A Biztos Kezdet szolgáltatások típusai

- a) Alaptípus: a jellemzően mintegy ezer fő feletti településeken működő Biztos Kezdet Gyerekház (a korábbi Biztos Kezdet pályázatokon létrejött szolgáltatások nagy többsége.)
- b) Biztos Kezdet Gyerekház a gyerekek környező településekről történő behordásával, beszállításával – jellemzően kisebb településeken, ahol a behordás megoldható (pl. tanyagondnoki, falugondnoki járművel.)
- c) Biztos Kezdet Gyerekház kitelepüléssel, félidős nyitva tartással – jellemzően egymáshoz viszonylag közel eső kisebb településeken vagy településrészekben, szegregátumokban, ahol a behordás nem oldható meg, vagy nem célravezető, viszont a térségben már működik (vagy jelenleg alakul) Biztos Kezdet Gyerekház, mely a kitelepülő szolgáltatás anyaintézményeként is funkcionál. Ez a megoldás egy a) alaptípusú anyaintézményen kívüli, két közeli helyen váltva (például napi váltásban) megvalósuló Biztos Kezdet szolgáltatást jelent. Mindkét kitelepülő helyszínen biztosítani kell a minimum feltételeket.
- d) Elhelyezés szempontjából a Biztos Kezdet Gyerekház meglévő intézményben (pl. óvodában, bölcsődében, közösségi szolgáltató házban, integrált közösségi szolgáltató térben (IKSZT), egyéb olyan közösségi térben, ahol más szolgáltatás is helyet kap – jellemzően nagyobb településeken, a Biztos Kezdet szolgáltatás integritásának garantálása esetén.

A Biztos Kezdet Gyerekházak nyitva tartása

A rendelet 6. § (1) A Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatási idejének havi átlagban el kell érnie munkanaponként a hat órát azzal, hogy a Biztos Kezdet Gyerekháznak - a (4) bekezdésben foglalt kivétellel - minden munkanapon 8 és 12 óra között (a továbbiakban: kötelező szolgáltatási idő) szolgáltatást kell nyújtania a gyermekek és a szülők számára. A szolgáltatás a Biztos Kezdet Gyerekház épületében, a Biztos Kezdet Gyerekháznak helyet biztosító, más szolgáltatást is befogadó integrált térben vagy eseti jelleggel, ha a szolgáltatás típusa azt megköveteli, külső helyszínen biztosítható.

A BK szolgáltatás általában az év minden munkanapján délelőtti órákban legalább napi négy óra időtartamban nyitva tart, általános szabályként a délelőtti órákban. Ez kitelepüléssel

megvalósuló szolgáltatás esetében a két kitelepülési helyszínre együtt értelmezendő (pl. három napon az egyik, két napon a másik települést szolgálja ki.)

A Biztos Kezdet Gyerekház munkatársai délelőtti munkája közvetlenül a gyerekekkel és a szüleikkel való foglalkozás. 13 óra után a kötelező munkaidő része az adminisztráció, az online dokumentációs rendszer vezetése, a szakmai team megbeszélések szervezése, családlátogatások végzése, a közösségi rendezvények szervezése, szülőknek szóló tevékenységek végzése, stb.

Mentorálás

A rendelet 5.§ (3) A Biztos Kezdet Gyerekház együttműködik a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság által működtetett, a Biztos Kezdet Gyerekházak módszertani támogatását biztosító mentori hálózattal.

A Gyerekház teljes tevékenységrendszerének minőségi megvalósulását, a szakmai igényesség állandó jelenlétét a Gyerekesély kiemelt projekt (TÁMOP 5.2.1, EFOP 1.4.1) program által kiképzett és szervezett mentori munkaközösség támogatja.

A Gyerekházak számára a szakmai irányítást, az EFOP 1.4.1. kiemelt projekt nyújtja elsősorban a mentorhálózaton keresztül. Ezt a két fél számára jogszabály írja elő. A mentor fogalma a Biztos Kezdet Programban nem azonos a szociális és közoktatási fejlesztésekben megjelenő támogató szakemberrel. A Gyerekház mentora a program filozófiájának érvényesülését ösztönzi, segíti, ez a munka valójában a Gyerekházak munkájának külső szakmai-módszertani támogatása. Minden Gyerekháznak külön mentora van. A mentorok helyszíni látogatásaikat havonta legalább egy alkalommal biztosítják. A mentor a Gyerekház szervezeti tanulási folyamatainak a koordinátora és facilitátora is egyben.

A mentor nem egyetlen modellt, hanem olyan standardok, know-how-k kialakítását támogatja, amelyek rugalmasan adaptálhatóak, a gyakorlat során továbbfejleszthetőek, elősegítve ezzel a fenntarthatóságot is.

A mentorok javaslatokat tesznek a gyakorlati megvalósítás, esetleges hibás működés javítására, segítik a Gyerekházakat a hálózatépítésben, új dolgozók esetén a csapatépítésben. Gyakorlati tanácsokkal támogatják a Gyerekházak és partnereik közötti együttműködést, segítik és ösztönzik a Gyerekházak közötti szakmai együttműködést, szakmai műhelyek szervezését, lebonyolítását. Problémahelyzetekben szakmai tanácsokkal segítenek, esetleg konfliktusok kezelésében is szerepet vállalnak a hatékony működés érdekében.

Dokumentációs rendszer

*Gyvt. 38/A.§ (4) * A Kormány rendeletében kijelölt szerv a Biztos Kezdet Gyerekházban folyó szakmai munka dokumentálása, támogatása és monitoringja, valamint a Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatásait rendszeresen igénybe vevő gyermekek fejlődésének és a szülők nevelési magatartásában bekövetkező változások nyomon követése céljából a „Biztos Kezdet Gyerekház Dokumentációs Rendszer” elnevezésű elektronikus adminisztrációs és programtámogató nyilvántartási rendszert (a továbbiakban: Dokumentációs Rendszer) vezeti.*

*(5) * A Dokumentációs Rendszer tartalmazza*

a) a gyermek

aa) személyazonosító adatait, társadalombiztosítási azonosító jelére és adóazonosító jelére vonatkozó,

ab) anyanyelvére vonatkozó,

ac) családi jogállására vonatkozó,

ad) veszélyeztetettségének megállapításához szükséges és elégséges adataira, így különösen vagyoni helyzetére, környezetére, élelmezésére, ruházatára, lakhatási viszonyaira vonatkozó,

ae) megfelelő ellátásához, gondozásához szükséges és elégséges adataira, így különösen a személyiségére, magatartására, személyes kapcsolataira, szokásaira, neveltségi állapotára, fejlődésére vonatkozó,

af) egészségi állapotára vonatkozó,

ag) fényképére, a róla készített mozgóképre vonatkozó,

ah) hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetére vonatkozó, a vele kapcsolatos egyéb hatósági, bírósági eljárásokra, határozatokra vonatkozó,

ai) kapcsolattartásra jogosult hozzátartozójának személyazonosító adataira vonatkozó,

aj) lakóhelyén életvitelszerűen tartózkodó személyek személyazonosító és személyes körülményeire vonatkozó,

ak) háziorvosának, védőnőjének és a nevelkedése szempontjából jelentőséggel bíró személyek elérhetőségére vonatkozó;

b) a szülő, törvényes képviselő, befogadó szülő, várandós anya

ba) személyazonosító és a társadalombiztosítási azonosító jelére vonatkozó,

bb) vagyoni helyzetére, lakhatási viszonyaira, környezetére, munkahelyére, iskolai végzettségére, kapcsolataira vonatkozó,

bc) gyermekneveléssel összefüggő, így különösen életvezetésére, nevelési magatartására vonatkozó,

bd) egészségi állapotára vonatkozó;

c) a Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatásainak leírását, a szolgáltatások biztosításában közreműködő szakemberek személyazonosító adatait és a képzésükre vonatkozó adatokat.

(6) A Dokumentációs Rendszerbe a Biztos Kezdet Gyerekházban foglalkoztatott személyek folyamatosan szolgáltatják az (5) bekezdés szerinti adatokat.*

(7) Külön adatszolgáltatás kérése nélkül hozzáfér*

a) a Biztos Kezdet Gyerekházban foglalkoztatott személy a Dokumentációs Rendszerbe általa szolgáltatott adatokhoz,

b) a Biztos Kezdet Gyerekház fenntartója a Dokumentációs Rendszerbe az általa fenntartott Gyerekház foglalkoztatottai által szolgáltatott adatokhoz,

c) a Biztos Kezdet Gyerekházak tekintetében módszertani feladatokat ellátó és módszertani támogatást nyújtó szerv és személy a Dokumentációs Rendszer adataihoz.

(8) A Dokumentációs Rendszerben a Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatásai igénybevételének befejezését követő öt év elteltével az adott személy adatait zárolni kell. A zárolt adatok kizárólag statisztikai és tudományos kutatási célra használhatóak fel, azokkal más művelet nem végezhető.*

A Biztos Kezdet Gyerekházak szakmai módszertani munkáját a TÁMOP 5.2.1 kiemelt projekt által biztosított dokumentációs rendszer is támogatja, amelyet minden Gyerekháznak kötelezően - lehetőleg naprakészen - vezetnie kell. A dokumentációs rendszer biztosítja a Gyerekházak működésének átláthatóságát, a szakmai munka minőségi mutatóit is.

A dokumentációs rendszer lehetővé teszi a házak számára a gyors, hatékony és kezelhető dokumentálást, a szükséges információkhoz való gyors hozzáférést. Tartalmazza a gyermekek fejlődési mutatóit az elvégzett felmérések, vizsgálatok, szűrések eredményeit, a különböző szolgáltatások – gyerekekre, szülőkre, helyi közösségekre és szakmai partnerekre irányuló tervezését és megvalósulásának részleteit. Jól követhető a Gyerekházakban működő szakmai munka minősége a team ülések és partnerség dokumentálása által, illetve az esetleges fejlődési elmaradásokra adott reakciók, válaszok által is.

VI. Biztos Kezdet Gyerekházak személyi-tárgyi feltételrendszere

Személyi feltételek

A rendelet 7. § (1) A Biztos Kezdet Gyerekházban foglalkoztatni kell

a) heti 40 órában egy főt vezetői munkakörben és

b) legalább heti 30 órában legalább egy főt nem vezetői munkakörben.

(2) A Biztos Kezdet Gyerekházban vezetői munkakörben az a személy foglalkoztatható, aki

a) rendelkezik az alábbi képesítések valamelyikével:

aa) felsőfokú pedagógiai végzettséggel,

ab) felsőfokú egészségügyi végzettséggel,

ac) pszichológusi végzettséggel,

ad) szociálpedagógiai végzettséggel,

ae) az Nmr. 2. számú melléklet I. Rész I. Alapellátások cím 2.A) és 2.B) pontjában a bölcsődei igazgatóság, egyesített bölcsődék, önálló bölcsőde magasabb vezetőjére meghatározott képesítések valamelyikével vagy

af) egyéb felsőfokú végzettség mellett Biztos Kezdet Gyerekházban eltöltött legalább két éves szakmai tapasztalattal, és

b) vállalja, hogy a vezetői munkakörben történő foglalkoztatásának kezdő időpontjától számított két éven belül eredményesen elvégzi a Biztos Kezdet Alapképzést.

(3) A Biztos Kezdet Gyerekházban nem vezetői munkakörben az a személy foglalkoztatható, aki eredményesen elvégezte a Biztos Kezdet Alapképzést, vagy vállalja, hogy foglalkoztatásának kezdő időpontjától számított két éven belül eleget tesz ennek a követelménynek.

(4) A Biztos Kezdet Gyerekházban vezetői és nem vezetői munkakörben foglalkoztatott személynek részt kell vennie a Biztos Kezdet Gyerekházak számára szervezett szakmai műhelyeken.

Biztos Kezdet szolgáltatásonként általában minimálisan két fő foglalkoztatása szükséges, de indokolt, és szerencsés lehet harmadik munkatárs alkalmazása is. Elvárások a munkatársakkal szemben:

A Biztos Kezdet Gyerekházban munkaviszony vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony keretében kell foglalkoztatni

- heti 40 órában egy főt vezetői munkakörben és
- heti 30 órában legalább egy főt nem vezetői munkakörben (munkatársként).

A Biztos Kezdet Gyerekházban vezetői munkakörben foglalkoztatott személynek rendelkeznie kell az alábbi képesítések valamelyikével:

a) felsőfokú pedagógiai végzettség,

b) felsőfokú egészségügyi végzettség,

c) pszichológusi végzettség,

d) szociálpedagógiai végzettség,

e) a 15/1998. (IV. 30) NM rendelet 2. számú melléklet I. Rész I. Alapellátások cím 2. pontjában

a bölcsőde magasabb vezetőjére vagy vezetőjére meghatározott képesítési előírások valamelyike,

f) egyéb felsőfokú végzettség mellett Biztos Kezdet Gyerekházban eltöltött legalább két éves szakmai tapasztalat.

A Biztos Kezdet Gyerekházban nem vezetői munkakörben foglalkoztatott személynek legalább középfokú végzettséggel vagy Biztos Kezdet Gyerekházban eltöltött legalább egy éves szakmai tapasztalattal kell rendelkeznie. A Gyerekház harmadik személy foglalkoztatása esetén lehetőleg törekedjen olyan személyt alkalmazni, aki a hátrányos helyzetű gyerekek, családok bevonását segíteni tudja (pl. roma segítő munkatárs)

Tárgyi/elhelyezési feltételek

A rendelet 8. § (1) A Biztos Kezdet Gyerekháznak vagy a Biztos Kezdet Gyerekháznak helyet biztosító, más szolgáltatást is befogadó integrált térnek meg kell felelnie a létesítési, használati és üzemeltetési tűzvédelmi előírásoknak, amelyet a Biztos Kezdet Gyerekház vagy a Biztos Kezdet Gyerekháznak helyet biztosító integrált tér helye szerint illetékes tűzvédelmi hatóság - a fenntartó kérésére - állapít meg és évente ellenőriz.

(2) A Biztos Kezdet Gyerekházban vagy a Biztos Kezdet Gyerekháznak helyet biztosító integrált térben biztosítani kell

- a) legalább egy felnőttek és gyermekek fogadására egyaránt alkalmas fogadóhelyiséget,*
- b) legalább egy 20 négyzetméteres, természetes fénnel megvilágított, a (3) bekezdésben foglaltak szerint kialakított játszószobát,*
- c) legalább egy fejlesztő foglalkozások megtartására, a szülőkkel való beszélgetésre, csoportmegbeszélésre alkalmas helyiséget,*
- d) legalább egy felnőtt WC-t,*
- e) legalább egy gyermek WC-t vagy a felnőtt WC használatát lehetővé tevő szűkítőt,*
- f) a személyes higiéné biztosításának elősegítése érdekében legalább egy fürdőszobát, gyerekfürdetésre alkalmas káddal vagy zuhanyzóval, mosógéppel, kézmosóval és ruhaszárító eszközzel felszerelve,*
- g) legalább egy teakonyhát, tűzhellyel, hűtőszekrénnel, kenyérpirítóval, vízforralóval, előkészítő konyhalappal vagy asztallal felszerelve,*
- h) legalább kettő személyi számítógépet interneteléréssel, amelyek közül az egyik a Biztos Kezdet Gyerekház foglalkoztatottainak, a másik a szülők rendelkezésére áll,*
- i) lehetőség szerint konyhakert művelésére alkalmas területet és*
- j) babakocsi tárolására alkalmas fedett helyet.*

(3) A játszósobában biztosítani kell

a) egy könnyen kialakítható, puha és könnyen tisztán tartható játszó-mászó felületet,

b) nyitott, a gyermekek számára hozzáférhető magasságú polcokat és rajtuk elhelyezett játékokat,

c) könyves sarkot polccal és alacsony ülőalkalmatossággal és

d) pihenésre, alvásra alkalmas pihenőhelyet könnyű matracokkal és takaróval.

(4) A Biztos Kezdet Gyerekház helyiségei - a játszószoba, a WC, a fürdőszoba és a konyha kivételével - többfunkciósak is lehetnek.

A Biztos Kezdet Gyerekház kertkapcsolattal rendelkező házban, vagy más (egyéb humán feladatokat, programokat biztosító) közösségi térben működik, ahol a mellékhelyiségek és a játszószoba egy szinten vannak.

A Biztos Kezdet Gyerekház a szolgáltatásait igénybe vevő családok által lakott „babakocsival, biciklivel megközelíthető” földrajzi területen helyezkedjen el (utca, háztömb, negyed). Kivételt jelenthetnek a „behordós” gyerekházak, ahol nagyobb távolság is elfogadható a Gyerekház és a család lakóhelye között. A Gyerekház családias, közvetlen hangulatot és a célszerűséget leginkább biztosító épületben működhet. A tárgyi/elhelyezési feltételekhez tartoznak a megfelelő bútorok, a megfelelő játékkészlet és ennek bővítése a külső tér (játszóter) révén, valamint a belső tér, ahol az alapfunkciók működése mellett részben az otthoni hiányok is pótolhatóak (folyóvíz, mosás), illetve közös főzésre, egészséges ételek készítésére van lehetőség.

A Biztos Kezdet Gyerekházban lennie kell:

- legalább egy felnőtt WC-nek;
- legalább egy gyermek WC-nek vagy a felnőtt WC használatát lehetővé tevő szűkítőnek;
- legalább egy, felnőttek és gyermekek fogadására egyaránt alkalmas fogadó helyiségnek;
- legalább egy, legalább 30 m²-es, természetes fényvel megvilágított játszósobának – kivétel a közösségi házban működő Gyerekház, ahol 25 m² a játszószoba;
- legalább egy, fejlesztésre, a szülőkkel való beszélgetésre, team megbeszélésre alkalmas szobának, kitelepülő szolgáltatás esetén térnek;
- legalább egy teakonyhának, melyben van tűzhely (pl. villanytűzhely lehetőleg villanysütővel együtt), hűtőszekrény, kenyérpíró, vízforraló, előkészítő konyhalap vagy asztal;
- legalább egy fürdőszobának, amiben van gyerekfürdetésre alkalmas kád vagy zuhanyozó, mosógép, kézmosó, ruhaszárító eszköz;

- legalább kettő, három évnél nem régebbi, internetkapcsolattal, windows és office alkalmazásokkal felszerelt személyi számítógépnek, melyek közül az egyik a munkatársak, a másik a szülők rendelkezésére áll;
- legalább egy DVD-lejátszónak felnőttek használatára.

A játszószobában lennie kell

- egy könnyen kialakítható, puha és könnyen tisztán tartható játszó-mászó felületnek;
- nyitott, gyermekek számára hozzáférhető magasságú polcoknak, és rajtuk elhelyezett játékoknak;
- könyves saroknak polccal és alacsony ülőalkalmatossággal (párnák, kanapé, stb.);
- nyugodt pihenésre alkalmas pihenő helynek (alvósarok könnyű matracokkal, takaróval).
- A kertben lenni(ük) kell
- szabványosított kültéri játékoknak, legalább két eszközzel legalább 30 m²-en;
- szélvédett játszóhelynek.

A játszószoba és a vizes helyiségek kivételével a helyiségek többfunkciósak is lehetnek, egy helyiség több funkciót is elláthat, ez esetben az adott helyiségnek a nagyobb alapterületi követelménynek kell megfelelnie. Összességében a Biztos Kezdet Gyerekház minimális alapterülete 70 m² – kivéve az integráltan működő Gyerekházat.

A kitelepüléssel (befogadó intézményben vagy más, erre alkalmas helyen) működő Gyerekház esetén féldős nyitva tartást is lehet alkalmazni. Ez esetben a helyiségek a nyitvatartási időn kívül mások által is használhatók. Külön gondoskodni kell a helyszín biztonságáról és a játszószoba berendezésének megőrzéséről (pl. zárható szekrény). Kitelepülő program esetében a játszó szoba minimális alapterülete 30 m². Ezen kívül legalább mosási, fürdési, főzési (melegítő konyha) lehetőséget biztosítani kell.

A Biztos Kezdet Gyerekház meglévő intézményben lévő (közösségi ház vagy tér, óvoda, IT pont, könyvtár, IKSZT, stb.) is működhet. Ez esetben a játszószoba kivételével a helyiségek a meglévő intézmény által használt helyiségek is lehetnek.

Mind a kitelepülő programok, mind a más intézményben működő programok esetében biztosítani szükséges az alapvető tárgyi és elhelyezési feltételeket. Fontos feltétel, hogy a közösen használt vizes helyiségeknél és fürdőszobánál azok megfeleljenek a kisgyerekek gondozásához szükséges higiéniai feltételeknek. Indokolt esetben a Biztos Kezdet Gyerekház számára elkülönített vizes helyiséget szükséges biztosítani.

Játékkészlet

A játékkészlet biztosításánál lényeges, hogy a játékeszközök megfeleljenek a kisgyermek életkori sajátosságainak, továbbá egészségügyi és pedagógiai szempontoknak is

Egészségügyi szempontok:

- könnyen tisztítható, fertőtleníthető legyen,
- ne legyen balesetveszélyes, könnyen törhető, törött, apró elmeire szedhető,
- ne legyen hosszú zsinórja, hosszú esetleg hulló szőrű, ne legyen túl nehéz, ne legyenek éles sarkai,
- megfelelő méretű legyen, festéke ne oldódjon nyálban, ne pattogjon le, ne legyen alkalmas arra, hogy orrba, fülbe, garatba kerülhessen.

Pedagógiai szempontok:

- Minden tevékenységi formához legyenek megfelelő játékeszközök.
- (manipuláció, konstruálás, utánozó és szerepjáték, mozgásfejlesztés stb.)
- A játék színe, formája, nagysága keltse fel és tartsa ébren a gyermek érdeklődését.
- Több fajta tevékenységhez legyen használható.
- A játék kivitelezése, legyen igényes, minőségénél a legfontosabb szempont, hogy megfeleljen a fokozott igénybevételnek!
- A játékok elhelyezése a gyermek számára önállóan elérhető nyitott játékpolicon, tároló edényekben (vödör, kosár, stb.) a gyermekek életkorának megfelelően több azonos mennyiségre osztva történjen. A felügyeletet igénylő játékok a felnőtt által elérhető nyitott polcon, vagy szekrényben kerüljenek tárolásra.
- A játékeszközök mennyiségét a csoport létszáma, életkora határozza meg, de mindenképpen egyféle játékból több darab, vagy több egységnyi legyen.
- Fontos, hogy a játékok tartósak, biztonságosak és esztétikusak legyenek. A vásárlásnál a természetes anyagokat részesítsük előnyben.

Alapjátékok minden korcsoport számára:

- különböző méretű szegett játszókendők
- babák
- autók
- labdák
- képeskönyvek

- építőjátékok
- mozgásfejlesztők

A vásárolt játékokon túl, támogatjuk a házilagosan is kivitelezhető, a Gyerekházban közösen elkészített eszközöket, például: só+liszt gyurma sütemények, bábok. A beépített udvari játékok során célszerű figyelembe venni a korcsoportnak ajánlott 78/2003. (XI. 27.) GKM rendeletet a játszótéri eszközök biztonságosságáról.

Mellékletek

1. Bútor és eszköz lista

Helyiség	Bútor/eszköz	Megjegyzés
Előszoba		
	fogas vagy ruha állvány	
	öltöztető pad/asztal	
	egyéb tárolók	Sapkának, szülők csomagjainak stb.
	cipőtároló	
	tükör	
	szőnyeg	Ajánljuk az egyszínű, harmóniát sugárzó szőnyeget, vagy pld natúr növényekből készültet, amelynek más-más a textúrája.
	öltöztető pad	
	pedálos szemetes	
	hirdető tábla	mágneses
Konyha		
	konyhaszekrény felszerelve (csap, mosogató, szárító)	
	porszívó	
	elektromos vízforraló	
	kenyérpirító	
	hűtőszekrény	
	tűzhely, sütővel	Ajánljuk a villanytűzhelyt!
	mikrohullámú	
	asztal	
	szék	felelő szék
	pedálos szemetes	

	egyéb tárolók	
	tányér, pohár, evőeszközök, kancsók, keverő tálak, tálcák, fakanál	
	konyhai mérleg	
	turmix, rúdmixer	
	fazekak, lábasok, serpenyők,	
	zárt kenyértartó	
Fürdőszoba		
	mosdó	
	WC	fellépő és szűkítő is, vagy gyermekméretű WC is
	fürdőkád	
	pedálos szemetes	
	tükör	
	pelenkázó szekrény	
	automata mosó-és szárítógép	
	egyéb tárolók	
Játószoba		
	szőnyeg	Ajánljuk az egyszínű, harmóniát sugárzó szőnyegeket.
	zárt szekrény	A szülő felügyeletét igénylő játékok tárolására.
	nyitott polcrendszer	Játékok és gyerekkönyvek tárolására.
	egyéb tároló szekrény	
	asztal	gyerek méret
	gyerek kanapé	játzó sarokba
	szék	gyerek méret
	párnák	meséléshez, játszósarokba
	kanapé, vagy fotelok	szülők számára
	kiságy, járóka	
	alvóágy	

	egyéb tárolók	
	egyéb gyerekbútor kiegészítők	pl. nagyméretű szivacs, játszószőnyeg
Szülői foglalkoztató szoba		
	könyvespolc	
	íróasztal	
	szék	felnőtt
	tároló szekrény (DVD, video stb.)	
	szőnyeg	
	kanapé	
	fali szórólap-tartó, hirdető tábla	
Egyéb kellékek		
	függöny	
	lámpa	
	textiliák, konyharuha, törülköző, kéztörlő, gyermektakaró, gyermek lepedő, előke, textil pelenka	
Elektronikai cikkek		
	CD lejátszó, magnó	
	videokamera	
	digitális fényképezőgép	
	számítógép	
	multifunkcionális készülék	
	mobil telefon	
	vezetékes telefon	kötelező
	egyéb, kis értékű eszközök	

2. Játék lista

0-2éves korig	
Babák	puha testű, kisméretű / 30cm/ babák, textil babák, frottír és plüssfigurák,
Konstruáló játékok	dupló legó, megfelelő méretű egyéb műanyag építő játékok / óriás láncszemek, túske, clipo, / óriás papírtéglák, fa építőköcka, montessorik, baby logik, pohár- és hordó sorok, formakirakók, nagyméretű gyöngyök, nagyméretű fűzős játékok, fa dominók
Nagymozgásos játékok	hordár kocsik, dömperek, autók, motorok, tricikli, mászóka, alagút bébi csúszda, labdák
Húzogatható, tologatható eszközök	vonatok, autók, húzós állatok, babakocsi
Üreges játékok	kosarak, szatyrok, vödrök, tálak, táskák, talicskák
Homokozó játékok	vödör, lapát, homokozó formák, szita, malom, kerti szerszámok, locsoló
2-5 éves korig	
Gyakorlójáték	Montessori torony, formaigazító/dobó, pohár és hordó sorok
Szerepjáték	babák (közepes méretűek) babakocsi, baba főzőedények, babakonyha, babaruha, poharak, tányérok, evőeszközök, orvosi táska, műanyag szerelő készlet, szerelő pad, csavarhúzó, kalapács, gyerektakarító eszközök, műanyag zöldségek, gyümölcsök

Konstruáló-építőjáték	színes, közepes méretű építő kockák, műanyag közepes nagyságú autók, teherautók, munkagépek, nagyméretű gyöngyfűző, dupló, legó, playmobil jellegű építők, kemény műanyagból készült állatok
Szabályjáték	egyszerű társasjátékok, különféle puzzle (nagyobb méretű, fogantyús), memória játékok
Művészeti tevékenységek	
Mese, báb, dramatizálás	bábok, bábkészletek (ujj- és kesztyűbábok) mesekönyvek, színes keménylapos leporellók, verses, dalos ismeretterjesztő könyvek, jelmezek, kellékek
Zenei tevékenység eszközei	dob, cintányér, csörgő, zenei CD
Kézműves tevékenység	Színes papír, kartonpapír, olló (gyermekméretű is), papír, ragasztó, gyurma (különböző fajta) süteményforma, ujj festék, tempera, ecset színes ceruza, filctoll, nagy műanyag terítő (földre, szőnyegre, asztalra)
Mozgásfejlesztő eszközök	labdafürdő, egyensúlyozó tölcsér, trambulín, beltéri torna eszközök, létra, háló, vastag kötél-rács, különböző méretű, tapintású labdák, ugráló labda, karikák, különféle felületű lépő lapok, kismotor (2-3 db), tricikli, alagút, papír téglák
Kerti játékok	műanyag gyerek és felnőtt kerti székek, asztalok, csúszdák, mászóházak, libikókák, labdatölcsér, gyerek kertészkeszlet, locsoló kanna, homokozó, aszfaltkréta
Egyéb	tükör (egész alakos méret) falra rögzítve